

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A fejemgyei gazdasági-egylet, iskolatanács és a fejemgyei tanítók egyletének közlönye.

Megjelen minden vasárnap.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 kr-ért igrtattatik be.

1871. december 10-én.

24. szám.

II. félévi folyam.

A lap szellemi részét illető közlemények „Székesfejérvár“ szerkesztőségéhez, — belváros, szt. István-utca 176. — küldendők.

A lap ára, hirdetmények és a hirdetményekérti díjak a „kiadó-hivatal“ Klökner Péter könyvkereskedésében vétetnek fel.

Nyilttérbeni közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

➡ Kéziratok nem küldetnek vissza. ⬅

Előfizetési felhívás
„SZÉKESFEJÉRVÁR“
társadalmi hetiközlöny 3-ik és 4-ik félévi, vagyis:
1872-ik évi folyamára.

Lapunk eddigi irányában, jelen alakjában, lehető érdekesebb tartalommal jelenend meg.

Előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Előfizetések a m. kir. postahivataloknál legelőnyösebben postakártyán eszközölhetők.

Az előfizetési pénzek Klökner Péter laptulajdonosi kiadó könyvkereskedéséhez küldendők.

Kérjük az előfizetéseket e hó 26-ig eszközölni, hogy a lap; de különösen a czimszalagok nyomtatása iránt intézkedhessünk.

„Székesfejérvár“ szerkesztősége.

A majorsági kezelés, és a modern bérrendszer.

Motto: Tisztelet a kivételeknek!

(Vége.)

Ily körülmények között, s ily rendszer mellett tehát lehet-e azt várni, hogy Magyarország mezőgazdasága felküzdjé magát Anglia vagy Belgium gazdasági

szinvonlára? bizonyára nem, és összevonva a fentebb elősoroltakat, bátran kimondhatjuk, hogy a nagy birtokon divatozott urodalmi rendszer rosz —

mert dicasterialis, subordinationalis és nem tudom miféle táblalibronális korlátainál fogva gátolja az egyéni értelmiség, becsvágy és érdekeltetett szorgalom kifejtését — s ezen főoknál fogva, nem használja ki eléggé az őstermelési alapot, mely rendelkezésére áll; — ok-szerűtlenül használta fel az állat-állomány emelésére fordított tőkét, és nem tud tőkét előállítani a szükséges beruházásokhoz.

Ezen okoknál fogva egészen jogosult és indokolt azon mozgalom, mely a nagybirtok körül ez idő szerint észlelhető, melyek elvetve az urodalmi rendszert, egy más rendszerbe kívánnak átmenni, melyet alább majd fejtegetés alá veendünk, mielőtt azonban ezt ten-nők, még egyszer vissza kell térnünk az urodalmi rendszerre.

Midőn az urodalmi kezelés általában elíteltetett, az ítélet kimondásában a közvélemény egy szarvas hibát követett el, ugyan is a rendszert összetévesztve a kezelőkkel, gazdasági, kinem elégitő haladásunk, vagy is inkább hátramaradásunk okául a nagybirtokot kezelő gazdatiszti osztályt vádolja, s 16 ezer embert sújt e vád ártatlanul olyformán, miként ártatlanul vádolták egy ideig a hadsereget, különösen a hős magyar ezredeket közigazgatás, az elavult katonai-rendszer és a tábornokok képtelensége miatt

Lehet-e azt jó lelkiismerettel állítani, hogy azon sok erő, mely különösen az 50-es évek elején a gazdasági pályára tölt, oly kevéssé életrevaló, és oly keveset tudott volna lérehozni, ha szakismereteit alkalmazni, s nemesebb becsvágyát kifejleszteni tért nyert volna? volt-e az alsóbb közegeknek cselekvési terük egy oly rendszer mellett, mely őket csak végre hajtásra utalta, és a főbkek cselekvési tere ismét nem

volt-e oly végtelenül széles, hogy annak megfelelni nem bírhatott? kirívólag tűnik fel e rendszernél a munka kör rosz elosztása, — a nagy rész tétlenségre volt kárhoztatva, a kisebb rész nem bírta a munkát.

Független gazdaságkezelő rendszert kellett volna életbe léptetni, a kezelő díjazását a felmutatott eredményekhez kötni, és a versenyt még a nyilvánosság terén is fokozni.

Epen Fejemgyében demonstratív mutatja meg egy nagy bérlő, hogy lehet tisztikezeléssel és sikerrel gazdálkodni, de nem urodalmi rendszerben. Mennyi értelmiség, mennyi ipar és szorgalom gyümölcse veszett el annyi helytelenül alkalmazott szakegyéneknek — bizalmatlanság, kicsinylés, és azon erkölcsi nyomás alatt, hogy az a hivatal minél szolgálbb legyen.

És ezen rosz rendszer káros következménye még messze ki fog hatni, hogy országszerte megváltozik, az már a levegőben is érezhető, erre is elmondhatni, hogy „valami rothad Dániában“ és üdvözöljük állam-gazdasági szempontból is ezt a változtatási szándékot, ha az az igazi nyomon halad, ha az urodalmi rendszer átváltozik szakértőkkel bíró bérrendszerre, mely kisebb birtokrészeket, csekélyebb tőkével bíró egyéneknek ad, hogy azok saját értelmiségüket és szakismeretüket ruházzák be a kibérelt gazdaságokba, csak ezen az uton várható hazánk mezőgazdasági felvirág-zása — de fájdalommal tekintünk azon nagy birtokra, melyek nagy tömegben soha gazdasággal nem foglalkozott bankárok kezeire jutnak, s eltereltetve természet rendeltetésüktől, csupán a jelen előnyét kizsákmányoló pénz miveletnek szolgálnak, itt a mezőgazdaság nem lesz czél, csak alárendelt eszköz kamatozó vállalatokra, zsaroló termelési kísérletekre, s egy keresztül élt bankár időszak rosszabb lesz egy háborúnál, mert az csak azt pusztítja el, a mi a földön felül van, de ez kimeríti a föld termő talaját, s fogy a tőke értéke,

TÁRCZA.

Alom-élet.

(Folytatás.)

Ilyenforma jóbarátod lehet az a Körmös Béla, a ki elhalászta előled a szeméttel betöltött királyi sirbottokat; pedig minő édes dolog lett volna, ha én azokat neked színről színre megmutathatom; ezt azonban már elhegedülte Bernát, hanem jőj velem menjünk erre a két mészárszék felé, nézzük meg mit csinálnak a színházba és a kaszárnán kívül, mert be ugye mehetünk, sem én sem te nem tudván ékesen németül beszélni.

Hallottad a mint ott a kettősszék előtt jöttünk, egy hang utánunk kiáltott. — „Jónapot teinsurak.“ — Ez egy régen elhalt mészárosnak a lelke, mely azért a sok ezernyi lat husért, a mit életébe a mértékbe feledett arra van kárhoztatva, hogy decz. 3-án mint nevenapján rákiáltson mindenkiere ki ezen megy.

Nézd ez itt a színház — Ugy-e hogy szép? — Azt mondod, hogy hiszen ez piszok fészék. — Nagyon természetes hogy az; de lássad, te ezt nem érted.

Egy kép fényoldalai csak akkor tűnnek teljes pompájukban elő, ha azoknak megfelelő árnyoldalai is vannak.

Ennek a színháznak volt hajdan egy műértő tulajdonosa, ki valahányszor megmosdott, annyiszor

javitott vagy tisztított valamit ezen az épületen, de oly szerencsétlen volt, hogy azért ő is, meg a színház is mindig kormos volt. — Ugy, hogy végre rájött, miszerint ez a színház akkor legtisztább, ha nem tisztítják s ennek folytán végrendeletében megmáshíthatlan akaratának lenni nyilvánítá, hogy ezen változtatni nem szabad, s így most minden azon állapotban van, mint azt a megboldogult örökagyó, a most élő nemzedék gyönyörködtetésére itt hagyta.

Látod ott közvetlen a feljárás mellett van egy a célra készített kis szurdék, hogy ott ammoniakot lehellő nedvek gyűjtessenek.

A lépcsőzeten rajt van a mult századbeli drága sár, melyből csak nagy ügygyel-bajjal képes egy uszályos delnő ruhájával valami csekélyet lereszelni.

A padmalról (ne ám hogy azon értelemben vedd, mint Szász Károly!) nehéz függönyökként csüngenek alá a finom porlepte pókhálók.

A sarkokba ott állanak a szivarvéget leső inas gyerkőcök és pereczesek megkövült alakjai, melyekre egy helyből meg nem mozdítható rendőrbiztos kitömtött bőre ügyel fel.

De most lépünk be, — épen előadás van. Pszt! csendesen! Ne veszítsünk el egy hangot sem. — Adta padlója, hogy recseg. Halga! Érted a mit beszélnek? Nem. — Nő én sem — De kik azok a kik beszélnek, alant a földszinten, fenhangon? Kik azok a kik háttal nézik az előadást? és miféle nyelv az melyen olyan kérkedő, kihívó modorban társalognak?

Majd megkérdem ettől a hajdútól. — Jó. — Hát biz azok izék, — hogy is mondjam német honvéd huszár tiszték, a kik épen azért, mert ilyenek nem beszélnek más nyelven mint németül. — Csak azért? — Meg azután azért, mert most divat germanisálni. No hagyjuk itt őket — természeti igazság, hogy a hatás visszahatást szül.

Nézd azt a szép tánczosnőt, lenge habfodrai minő könnytíden hordják a benne rejlő Sylphidet. — Minő eszményi kép. No ne bámulj hát egészen oda, elnye-

led szemekkel, — utóbb azt kell hinnem, hogy titkos vágyakat költött benned. Majd bereferálok a — — — no nem mondom ki, hiszen ugy is tudják, hogy feleséges ember vagy.

Utezu! — vesd el magad! — — Mi volt ez minő hangok riasztottak ki minket a színházból? — Menj vissza édes öcsém, nézd meg mi volt az? — Én? — Én vissza nem megyek a virilisek által fizetett összeg direct és indirect adóösszegéért sem. Nem látja, hogy egész testem reszket mint a kocsonya? Hanem ihol ni, jön itt utánunk több is kérdezzük meg.

Uraim! Mi okozta azt az elkeseredett hangot, — melytől eszébe jutnak az embernek a furiák, Dante pokoli zsvajja, hang, minőt még nem hallott ember a ki ezt nem hallotta?

Azt bizony az a négy hirtelen barna fiu okozta, kik ott ácsorogtak önök mögött. — A szinigazgató megfogadta Bernátnak az egész zenebandáját, azonban Bernát sem azért primás, — hogy ő tizennégy tagból álló bandáját három részre ne tudná osztani, — mely elosztási művelet szerint a színházba nem jut több negynél. Ide kiválasztja azokat, a kik a többit elront-hatnák, ezek azután összeszedik a legvadabb hamis hangokat s vágnak olyan concertet, hogy a színházba szorult szánandó emberiség kilencvenkilenc század-részenek füle lyukas lesz, — csak a közigazgatási hatóságé marad bedugva, ez nem hallgat semmire.

Itt tovább nincs mit keresnünk piros öcsém! — szolt hozzám vezetöm. — Jer odább.

Ez itt a kaszárnya, itt hajdan borzasztó világ volt — vérig vesszőték és agyonbotozták a szegény katonát, most csak vérig szekirozzák és agyonkinozzák sokféle haszontalan formaságokkal. Ujabbán arra használják, hogy átellenébe, a kávéház sarkára kiállítják a tisztséget, hogy ott maguk előtt eldefiliroztassák a szép és nem szép nemet, köteleltsége lévén az uraknak, miszerint megjegyzéseiket, oly hangosan mondják el, hogy azt az illető tisztára megérthesse.

(Vége következik.)

melyet idővel az ország adóztatása is megérez, ily módon nem fog felhúsolni hazánk mezőgazdasága.

A változtatás tehát rossz irányban történik, a régi rossz rendszer helyett egy még rosszabb állítatik fel, melyre a jelen előnye csábítanak, és a jövő feláldoztatik.

A természetben nincs ugrás, csak átmenet, s így van az a gazdaságban is; Anglia sem egyszerre állapította meg farm rendszerét, nálunk is nehéz átmenni egy régi rendszerből az igazi bérrendszerre, mert nincsenek bérrendszerünk, és nincsenek szakértő bérlőink, de egy kis békétűréssel és számítással mind a kettőre szert tehetünk — a nagy birtokok ne kívánjanak egyszerre elzalogosítani, kisebb részletek pár év alatt bérbe adhatók lesznek kisbirtokosoknak, és gazdaságosabbak, a kik ugyan nagy tőke biztosítékokat nem nyújthatnak, mert nincs nekik, de nyújthatják szakismeretük garanciáját, a mi a mezőgazdaság terén sokszor nehezebb viszonyok közt a tőkénél is többet ér.

Egy nagy urodalom évenként 3—4 kisbirtok részletet szépen felszerelhet bérrendszerrel, a nélkül, hogy e mellett jövedelmét csökkentené, mert a beruházásokat a bebozandó bérletnek csak előlegezi, s 8—10 év alatt kiadhatja az egészet: ha majd ezen a téren, s ilyen irányban látjuk megindulni a gazdasági rendszer változást, akkor elmondhatjuk, hogy Magyarország mezőgazdasága felvirágzásához és jövedelmezéséhez a biztos utat megtalálta. **Sármelléki.**

Megyei.

A fejmegyei törvényhatóság egyetemét képviselő bizottságnak választás alá eső tagjai f. hó 14-ik és 18-ik napjain megválasztatván, a választás a megye valamennyi választó kerületében végbement, s a választás alá eső tagok három negyede igazoltnak tekintetű: az 1870-ik XLII. tczk. 39. §-a értelmében a megyei bizottság alakulása végett, jövő decz. hó 14-ik napján délelőtt 10 órakor Székesfehérvárott a megye székházában közgyűlés fog tartatni, miről az illetők megyei főispán ur ő Exellentijája által különben értesítettek. Ez leend tehát az új megye első gyűlése.

Városi.

Deczember 7-én tartott városi közgyűlés, elnöklő h. polgármester által megnyitvatván a napi rendre kitűzött tárgyak közül a legelői számadások fölülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése került színyegre, mely jelentés szerint a számadások hibátlanoknak s az okiratokkal megegyezőknek találtatván, a kezelő bizottság minden további felelősség terhe alól fölmentését hozza javaslatba. A jelentések s számadási munkálatok fölulvizsgálásából kiderült, hogy a legelőnek jelenleg házikézelése mellett a városnak 3003 forint tiszta haszna maradt, mely örvendetes eredményért, a közgyűlés jegyzőkönyvében a 30 tagu bizottmányának szives buzgalmaért hálás köszönetet szavaz, s annak további kezelésére fölkeri.

A Cser-Palkovicsféle ügy, mely a városnak 8 éven át annyi kellemetlenséget okozott, a mai közgyűlés által végre befejeztetett; ugyanis a számvényői kimutatások fölulvizsgálása után, a ház vételére fölvetett ezer frt tartozást és annak kamatait a város magának ismervén, elhatározta a háznak árverés útján mielőbbi eladatását.

Radnics h. tiszti ügyész fölulvizsgálott folyamodása, mely a főjegyző szavai szerint tíz hó óta valami sarkba hevert, — nem ért teljesen célt, mert azon kérését, hogy a volt tiszti ügyész 10 havi helyítéséért annak fizetését kéri a maga részére utalványoztatni, ezt csak azon időtől utalványozták, mióta a volt fő ügyész megszűnt azt élvezni.

Turják Pál pénztárnok, abbéli kérelme, hogy a város által a betéti pénztárból még 1861-ben kölcsönvett ezer forint, mielőbb visszatéríttessék a bekövetkező átadások miatt, teljesíttetni rendeltetik. A tanügyi szakosztály azon ajánlata, hogy a reáitanodánál szükséges szolga fizetése, 200 forintra emeltessék, — elfogadtatik. A gazdasági szakosztály, mely a szállóhegyen az ugynevezett kolduló pincze eladatását jelenti. Az eljárás helybenhagyatik azon kijelentéssel, hogy az érte befolyó összeg a Szent Sebestyénről nevezett templom javára fordíttassék. A pénzügyi szakosztálynak a városi vagyont mutató számvényői jelentés fölulvizsgálásáról tett megjegyzésének fölulvizsgálása az előrehaladt idő miatt jövőre maradt. **Cs.**

A keresk. ifj. önképző-körének gyűléséről.

Azon érdekeltség s lelkesedés, melyet városunk kereskedelmi osztálya az alakítandó önképző-kör iránt mult vasárnap tartott közgyűlésen tanúsított, legkétkedőbbeket is meggyőzhette arról, hogy jóakarát s kitartás mellett semmi sem lehetetlen.

Délután 2 órakor már zsúfolásig megtelt a helyiség, — örvendtünk, hogy a segítségén és a kereskedelemmel rokonvállalatok tisztviselőin kívül — több fiatal főnök urat is szerencsések voltunk körünkben láthatni, — szóval reményeinket meghaladó pártolást tapasztaltunk.

A gyűlést S. S. id. elnök ur nyitá meg — s kérte a jelenlevőket egy választmány megalakítására, melynek célja az egylet további teendői felett intézkedni.

A jelenlevők elnökül egyhangúlag közfelkiáltással Say Rudolf urat választák, s azon kívánatukat fejezték ki, hogy őt egy küldöttség körünkbeni megjelenésre kérje föl.

Megválasztott elnök ur a küldöttség kíséretében megjelenve az ifjuság által lelkes fogadtatásban részesült, kiknek nevében Strausz S. ur üdvözölte őt, s kérte az elnökség elfogadására. Elnök ur a közgyűlés bizalmát megköszönve — a jelenlevők által figyelemmel hallgatott beszédben fejtegeté a kör célját — szolt azon általános művelődési mozgalomról, mely az utóbbi időkben a hazában szerte észlelhető — felemlíté a törvényhozásnak a felnöttek oktatása érdekében tett üdvös intézkedését, s végül kérte egyenkint s összesen az ifjuság pártfogását — míg ő saját részéről ígerte a lehető megtenni a kör érdekében.

A választmány többi tagjai titkos szavazat útján választottak következő eredménnyel: alelnöknek Strausz S., a helyeszközlési osztály igazgatójának Fellner S., pénztárnoknak ifj. Fellmayer István, könyvtárnoknak Kiche Lajos, titkárnak Kopp János.

V. tagoknak: Schlammáinger A., Linzer Sándor, Dwelly Róbert, Hübner R., Bauman Ferencz, Mautner A., Flitsch Miklós, Lustig Béla, Deutsch Lipót, Lakos Ferencz, Vajmár Ferencz, Kiss Ignác urak választottak, — melynek kihirdetése után, — felmerült élénk eszmecsere következtében a kör további teendőivel a választmány bízott meg — mire elnök ur a gyűlést azon reményének kifejezése mellett oszlátá föl, hogy az egylet ünnepélyes megnyitásokor mihamarább újra találkozzunk.

Engedje meg t. szerk. ur, hogy ez alkalommal ezen keresk. ifjusági-körnek célját röviden megismertessem.

A kör célja a művelődés és társalkodás előmozdítása; szellemi ösztönzés; a hazai nyelv terjesztése és művelése; az ipar és kereskedelem köréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények előmozdítása. — Hogy e célunkat elérjük, az egylet megalakulásával életbe léptetünk idegen nyelvek és a kereskedelmi szakmába vágó (levelezési-könyvvezetési) tanfolyamokat, gondoskodni fogunk, hogy értekezések és fölulvasások tartassanak, és pedig kiválólag a mezőgazdaság, ipar, — és kereskedelem mezéjén követendő helyes elv s irány megvitatása érdekében, alakítani fogunk saját kebelünkben egy dalárdát, — felállítunk egy helyeszközlési osztályt, — mely összeköttetésbe lép egy a hazában mint külföldön fennálló hason intézetekkel — s ez által a tanulni és művelődni vágyó ifjuságnak, kik ismereteiket bővíteni, s külföld virágzó kereskedését tüzetesen ismerni óhajják — megkönnyítve leend az ut ugy hazánk nagyobb városaiba mint külföldre, rendezendünk szavaltat s olykor olykor táncszestélyeket — szóval komoly és mulattató irányban fogunk haladni.

De hogy e törekvéseinket biztosan elérjük — s hogy a magasabb kereskedelem fejlődésénél — mely nálunk jelenleg a kezdetlegesség korszakát éli azon szerephez, melyre hazánk ugy földrajzi, de főképp productiv helyzeténél fogva az europai kereskedelmi státusok közt tért foglalni hivatva van — mi is tényező lehessünk, — szükségünk van a kereskedelmi testület támogatására, s én meg vagyok győződve, hogy azon testület, mely a kereskedelmi tanodát védnöksége alá vette — a kereskedelmi tanoda fölulvezését ez ifjusági önképző-kört is testületileg leend szives támogatni.

Az egylet rendes tagjai lehetnek minden a keresk. osztályhoz tartozó egyének továbbá ipar, kereskedelem s real iskolák tanárai, beiratásul 1 frtot s havonként 50 krt fizetnek.

Rendkívül tagok lehetnek — kik a dalkörben óhajtanak részt venni, avagy az egylet egyéb céljait rokonszenvből előmozdítani akarják — negyed évenként csak 1 forintot fizetnek.

Aláírni lehet minden választmányi tagnál.

Bácskai.

Elmefuttatás színházügyünk felett.

Mint magam is látogatója, és a színészetet hazafüi kötelességből pártoló közönségnek egyik szerény tagja, kívánom t. Bokody Antal szinigazgató urat, a színházat látogató közönség érdekében figyelmeztetni, miszerint, ha jövőre valamely új darab kiállítására nagy holt-ségeinek, nemkülönb, ezeknek máshol is teltház előtti adása és nagytetszésben részesülése ürügye alatt, a helyáratok elébb kissé, azután nagyon is fellebb lödítje, és a szinlap terjedelmes nagysága és ennek testes czimbetüi által, az áldozat készségeért élvezetet is reménylő városi közönséget, a színház dülékeny falai s petroleum lámpák által előidézett füstfelhők közé¹⁾, nemkülönb, a néző közönség feje felett minden perczben leszakadással fenyegető karzat alá becsalni sikerül, legalább oly szinműveket válasszon, melyek a nagy hűhónak csakugyan megis felelnek, és a szinmű alatt előfordulandóknak jelzett táncok, dalok, göröggtüz

1) Sajnos! hogy még nincs gázlámpa, de ennek nem a szinigazgató az oka. Szerk.

és a jó isten tudja, hogy még minő látványosságok, ne csak ígért malaszt maradjon, hanem a mennyiben azt a helyi körülmények és erők engedik²⁾, ki is vitesenek, és ha az ígért látványosságok törpe adagokban csakugyan előfordulnak. a dalok, az őket kísérő karmesternek csufolt zongora kezelője által, jó eleve gyakoroltassanak be, mert ellenkező esetben kár az ott szereplő és amugy is inkább rozzant czimbalomnak, mint zongorának nevezhető eszközt³⁾, még azon veszélynak is kitenni, hogy az oda- és vissza czipelése alkalmakor nyakát s lábát szegje, és pedig csak azért, hogy az előforduló három vagy négy strófára terjedő és nagy nehezen kireczgetett dalra, sem a karmester? annál kevésbbé az illető dalnokok, kellőleg begyakoroltak lettek legyen.

Továbbá, annyi figyelemmel és méltánlylattal is legyen igazgató ur, a szárnyai alatt üdülő övéivel együtt, a színházat amugyis a kitelhetőség pártoló közönség irányában, hogy az ugyszólván mi dennapos látogatóinak áldozatkészégével mintegy visszaélve, hetenként egy, de söt kétnap egymásutáni felemelt árak rendkívüli adójával is, ne terhelje, — és ha már a nagyhűhóval hirdettetett szinművek, nem felelnek meg a nagyreményű várakozásoknak, legalább a fokonként felemelt helyáratok kárpótlásául, ne ugy mint most újabb időben történik, csak egy reczegő hangokkal telt, és még ezenfelül ügyetlenül is kezelt zongora, — hanem egy teljes és jó zenekar közreműködéséről gondoskodják⁴⁾, és ne tartsa elégségesnek, hogy Bernáth ő ujmagyarsága, bandájának ügyesebb tagjait a „Negyvenember“ (Vierzigmann) kávéházba hagyva, kapzsi haszonlesésből ott a napi adót beszedhesse, itt pedig a közönséget négy, öt cigány küldöttséggel mulassa. Söt, talán magában mosolyogva türi az igazgató ur, miszerint egy sipító klarinét primázását, két verstimmolt hedegű, és egy szunnyadozó kis brügös, füldobokat sértő hangok versenyzésével gyötörtje és kínozza, a szép reményeiben amugyis csatlakozott és kielégítetlen kedéllyel távozni kénytelen közönséget.

És, ha már Bernáth uram közönség irányában, ki ugyszólván egész éven át fillérjeivel ápolja és zenekarának fentartását mintegy biztosítja, oly figyelmetlen⁵⁾ és a színészet pártolása érdekében, még ily parányi áldozatot is meghozni vonakodik, miszerint néha elő forduló esetekben, csekélyebb díjért összes bandájával közreműködjen, söt türi, hogy tagjai a szindarab lefolyta előtt és így az utolsó felvonást be sem várva, a színházból kiszöknek, mindenesetre a szinigazgató ur gondja közé tartozik, oly zenekarról gondoskodni, ki ily botrányos visszaélést, egy tisztelet és hálára méltó városi közönség irányában, elkövetni nem hajlandó.

Végül, a színházat látogató közönség kényelme érdekében szinigazgató urnak — az eddigi és félre nem ismerhető áldozatkészége mellett ajánlanám, hogy figyelmeztet oda is terjessze ki, miszerint a szinterem hátsó részében e sötétség országában levő néhány rövid padokat (mint más színházakban is történik) bocsása vásárokon kívül a földszintre belépő közönség rendelkezése alá, és elégedjen meg azon jövedelemmel, melyet a támlás és zártszékek hosszú sorai, a támlás-székek megtoldási korszaka előtt jövedelmeztek, és az első sorokban ülő közönséget ne tegye ki azon kellemetlenségnek, miszerint nem csak a sugó rikácsoló hangját, de a léghuzam által a szinterem felé lengező petroleumlámpa füst és látványos göröggtüz illatát is, első közből nyorni kénytelenítessék, nemkülönb, bevett szokás szerint a szinpad előtt szerepelni szokott zenészek, a szinterem hátsó részébeni sötétség országába ki ne szoríttassanak, mert utóbb még megérjük, hogy a támlásszékek látogatóira már amugyis kellemetlenné vált újítások és még ezenfelül az A. B. Cés székek beekelése mellett, még a néző közönség felett eddig télen lebegő nagy csillárok is, némi előkészület, alkalmazásával, ülő helyeknek fognak metamorphosizáltatni, a hol az illető helytfooglalók, a felvonások közti szünidőt, a néző közönség felvidámitására, különféle testgyakorlatok előadásával tölthetik be.

Mindezen elősoroltakat legyen szives igazgató ur, ha eddigi áldozatkészége méltánlylást igénybe venni jövőre is óhajtja, figyelmeztetni, mert különben bizony-bizony bekövetkezhetik azon idő és körülmény, hogy a színházat látogató türelmes közönség, a sok látott és nemlátott látványosságot megunva, Bokody ur „az udvari bolondot“ csakugyan magának játszhatja el, és majd nem a gyár- és kőszénbánya munkások, hanem a fejevári színházat áldozatkészéggel látogató: szokott közönség fog Strikelni⁶⁾, és még az utolsóknak hirdettet „Varázs fátyol“ tündér országából a földre alászállt tündérek kenettelyes varázseréje sem lesz többé képes⁶⁾ az annyiszor felülteget türelmes közönséget, a színház falai közé varázsolni. **Látcsó.**

Levelezések.

K.-Láng, deczember 3. 1371.

T. szerkesztő ur! A gazdatiszti osztály, mely Magyarországon 13,771, Erdélyben 1089, Horváth-

1) Ezt jó volt hozzá tenni.
2) Baj biz az, hogy drága pénzért (havonként 18 frt. bér) nem volt a városban jobb kapható.
3) Hol vegye?
4) Ez az igaz ni! — Fülön kell őket fogni; de ne csak papíron.
5) Csak nem kell epésnek lenni.
6) Nem félünk mi attól. Szerk.